

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Čuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svake subote ◀ Godišnja pretplata 50 din ◀ Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 ◀ Telefon uredništva 30-866 i 26-516, uprave 30-866 ◀ Račun Poštanske štedionice br. 57.686
◀ Oglasi po ceniku ◀ Rukopisi se ne vraćaju ▶

Beograd, 19 novembar 1938

God. IX ◀ Broj 42

SOKOLSTVO I 20-GODIŠNJICA OSLOBOĐENJA

Čitav niz varoši, naročito na severu naše države, osetio se prošlih dana pobuđen da proslavi dvadesetogodišnjicu oslobodjenja i života u ujedinjenoj Jugoslaviji, odabravši kao dan za tu manifestaciju 20-godišnjicu ulaska oslobodilačke srpske vojske u svoja područja, željna pravde i nacionalne slobode.

Lepa su to sećanja i mnogo ima pouke u njima, za našu narodnu budućnost. U teškoj međunarodnoj situaciji, koja je tek nedavno, nezna se da li trajno, ili tek privremeno olakšana, nije se proslava 20-godišnjice ujedinjenja mogla da organizuje kao praznik čitave zemlje, pa se to odložilo za bolja vremena, za 25-godišnjicu, kada će i međunarodni horizont, nadamo se, biti vedriji, i Jugoslavija, na svom stalnom putu konstruktivnog mira i napretka, još snažnija i zadovoljnija. Zato je u toliko značajnije, što su pojedina mesta sama uzela inicijativu za proslavu 20-godišnjice, kao da su bila nestrpeljiva da dadu oduška svom rodoljubivom raspoloženju i kao da su smatrali da, baš u tim današnjim međunarodnim previranjima, kojima Jugoslavija nije dala ni najmanjeg povoda, izvesni krajevi treba da se spontano čuju i da kažu, sa koliko su čežnje u srcima iščekivali dan, kada će na rodnoj grudi pozdraviti Bele Orlove, kao nosioce slobode i sretnije budućnosti, i u kolikoj je meri narod tih krajeva spreman da tekovine tih velikih dana, pod bilo koju cenu, održi — do poslednjeg pedlja i za sva vremena!

Jedan veliki italijanski pesnik je kazao, da ništa nije teže nego sećati se sretnih dana u nevolji. Jugoslavija je, hvala Bogu, daleko od toga da se oseća u nevolji: ali držimo da gornja misao nije uvek tačna. Ništa, naime nije korisnije i ništa ne jača odlike jednog naroda u tolikoj meri, kao to, kada se, — u danima kad unutarnja sloga bilo u čemu popusti, ili kada je horizont oko njega, ma i najmanje naoblačen, — seti dana nedavne slave i herojstva, dana sloge i zanosa, dana pobeđe i velike vere u budućnost! Kada god čujemo crnoglede, koji kukaju nad našim unutarnjim problemima, kao da su ti sporovi nerešivi, ili kao da nam čak prete katastrofom, mi bismo ih uputili na te dane pred dvadeset godina, kada su svi krajevi, bez razlike, svi staleži i svi delovi naroda, Hrvati i Slovenci jednako kao i Srbi, a katolici, muslimani i protestanti jednako kao i pravoslavni, — sa suzama radosnicama i sa cvećem dočekivali oslobodilačku srpsku vojsku i takmičili se ko će spontanije da se raduje slobodi i ko će predanije da saraduje na organizaciji novih prilika. A ipak, i pre toga je bilo, i te kako teških sporova između Srba i Hrvata; kao što je bilo i veličanstvenih epoha zajedničkog rada protiv zajedničkih neprijatelja, a za zajedničku budućnost!...

Problem je, dakle, sav u tome: vratiti se na zanose, na raspoloženja i na dobru volju od pred 20 godina. Nije ni onda med i mleko teklo; bilo je i gladi i nevolje, bilo je sve puno ranjenika i sirota, gladnih i bolesnih; događale su se i greške i nepravde, — pa ipak je oduševljenje vladalo svima krajevima

i svima slojevima, zato što je kod svih postojala vera da zlo hoće da se ispravi i da svi složno, dobrom voljom i zajedničkom saradnjom, bez nasilja ali i bez širenja mržnje, hoće da porade na tome, da se izgradi zajednička budućnost, sretna i ravnopravna za sve, bez ikakve razlike.

Tu dobru volju treba vratiti, tu samosvest i to pouzdanje, kod svih partnera na jednom istom poslu, pa će se i najteži problemi lakše rešavati. Treba se setiti kako je složno i glatko to išlo pred 20 godina. Počevši od najzvaničnijih predstavnika vlasti i crkve, pa preko svih slojeva građanstva, do predstavnika radništva i seljaštva, sve je ulazilo u Narodna Veća, sve bratski saradivalo i sve se takmičilo ko će da bude zaslužniji u toj izgradnji. Slobodu su pozdravljala zvana sa katoličkih i protestantskih crkava, jednako kao i sa pravoslavnih, a u organizovanju nove slobode, u pripremama za ujedinjenje, u stvaranju novih socijalnih i privrednih prilika, u podržavanju poretka i javne bezbednosti, učestvovala su jednako konzervativne, državopravne ili nacionalističke grupe, kao i one liberalne, naprednjačke i socijalističke, — bez obzira da li se radi o Srbima, Hrvatima ili Slovencima. I zato su svi oni zajedno pozdravljali junačku srpsku

vojsku, kao garanciju pravde, sigurnosti i poretka, na kojoj ima da se izgradi moćna država, pravedna za sve i napredna. Tu veru u se, junačka srpska vojska je potpuno zaslužila, pa se zato treba radovati što se baš njen ulazak u novooslobođene krajeve za sva vremena sačuvao kao simbolički praznik oslobodjenja i ujedinjenja, jer to znači da je ono golemo pouzdanje, što su ga svi naši krajevi gajili prema herojima Čera i Kajmakčalana, prešlo u punoj meri i na junačku vojsku Kraljevine Jugoslavije, i da se u ljubavi prema njoj slažu svi delovi naroda i svi staleži.

Neka nam se ne upiše u neskrupnost, ako naglasimo, da su sve te proslave u velikoj meri i naš praznik, — sokolski!... Jer, ako je sloga bila potpuna i ako je ljubav prema Dinastiji, prema vojsci i prema zajedničkoj državi spajala sva srca i sve misli, sokolstvo je — može se punim pravom kazati — bilo kvasac u toj slozi; baš zato što je ono, i pre i posle oslobodjenja, bilo smatrano za opštenarodno, vanstranačko i nadstranačko; što je umelo da stekne autoritet i poverenje kod sviju, i što je preko tolikih svojih članova, dobrovoljaca i utamničnika, pokazalo da ume da se bori i da se žrtvuje, te da pruži primer samozatajnog rada, sloge, discipline i vere u uspeh dobre stvari. Koliki bi bili

klonuli, da nije bilo te sokolske vere; koliki bi se incidenti i nezgode bile odigrale, da nisu sokolski naredi odmah preuzeli čuvanje poretka; koliki bi se sporovi ipak bili javili, da nije sokolstvo nametnulo svuda disciplinu i saglasnost, gledanje na konačni cilj i prelaženje preko lokalnih, grupnih ili ličnih interesa i željica!... Nije bilo tog Narodnog Veća, u kome nije bilo Sokola, vrlo često i u većini, a uvek u prvim redovima i na čelu svake odlučne i korisne akcije. A i oni koji do tada nisu bili njegovi članovi, pristupili su mu odmah.

Sećajući se tih lepih dana, Sokolstvo se sa ponosom seća i svoje uloge u njima, — uloge koja ni danas još nije doigrana! I da taj ponos dobije svoje puno opravdanje, neodigrana uloga treba da se nastavi! Izgrađivanje velike, zajedničke i ravnopravne jugoslovenske budućnosti još je pred nama, i ono još uvek nailazi na slične prepreke: na nerazumevanje, nepoverenje, neslogu itd. Da ih savlada, Sokolstvo treba uvek da nastupa kao opšte narodno, hrvatsko i slovenačko, jednako kao i srpsko, tj. u punom smislu reči jugoslovensko; te da i narodne staleže i političke partije upućuje na slogu i nacionalnu disciplinu; na dobro Kralja, čitavog naroda i svih njegovih delova; na budućnost čitave države i svih njenih delova.

OŽIVOTVORENA

ZAVETNA MISAO

Na proslavi 20-godišnjice ulaska srpske vojske u Sarajevo, kazao je brat D-r V. Besarović između ostalog, i ove, vrlo značajne reči:

„Za nas sarajevske Sokole, 6 novembar 1918 bio je dan najveće sreće, ponosa i zadovoljstva. To je bio dan naše najveće sreće, jer se toga dana osvarila naša sokolska zavetna misao, jer smo u do tada neoslobođenom Sarajevu pozdravljali naše bele orlove, nosioce naše slobode. To je bio dan ponosa, jer smo prelazeći u mislima historiju sokolskog rada do toga dana, mogli da utvrdimo da su naši Sokoli pre rata, u doba najveće reakcije bili nosioci slobodarske misli pod tuđinom, visoko nosili našu svetu sokolsku zastavu, na kojoj su bile ispisane ove značajne reči: „Borba za oslobodjenje i ujedinjenje“, i bili spremni da za svoje ideale podnesu najveće žrtve. To je bilo doba našeg ponosa, jer su naši sokolski prvoborci za vreme rata zbiljili i podneli najveće žrtve i bacani u tamnice i uzimani u taoce, uvek vedra čela osvajali verni svojim sokolskim idealima. To je bio dan ponosa za naše sarajevske Sokole, kad smo među srpskom vojskom mogli da pozdravimo svoju braću Sokole, koji su se kao dobrovoljci borili sa herojskom srpskom vojskom i jugoslovenskim legijama za osvajanje naših narodnih ideala. To je bio dan osobitog zadovoljstva sarajevskih Sokola, jer su prvi put iza Vidovdana 1914 zablitale sokolske odore koje su za vreme rata značile najveći izazov neprijateljskoj vlasti, zablistaše upravo u najsretnijem času za nas Sokole, u času ulaska srpske vojske.”

65 godina brata E. L. Gangla

Ljubljanski listovi javljaju, da je prvi zamenik Starešine Sokola Kraljevine Jugoslavije, brat E. L. Gangl, navršio, pred osam dana, 65 godina života i da je taj dan proslavio skromno, u krugu najužih prijatelja i rodbine, odmarajući se za daljnji predani rad na sokolskoj i na opštenarodnoj njivi.

Jugoslovensko Sokolstvo toliko ceni i voli brata Gangla, da je svaki njegov praznik mio i drag svakom Sokolu. Zato je i ono, u dubini duše, prisustvovalo toj skromnoj slavi, sa željom da brat Gangl doživi još mnogo takvih rođendana, još svetlijih za narod i za njega, pa da, i pored njegove skromnosti, možemo u što većem slavlju da ga pozdravimo kao 70-godišnjaka, koji će i tada biti najagilniji i po srcu najmlađi među nama!

PRED 1 DECEMBAR

Sokolski 1 Decembar je uvek bio praznik vere i samosvesti, a ovogodišnji 1 Decembar, koji beleži ujedinjenje i 20-godišnjicu postojanja Jugoslavije, treba da bude naročito proslavljen u tom duhu.

Čitave decenije se naše sokolstvo spremalo za taj Veliki Dan, nasledivši i usredsredivši u sebi amanet i veru svih velikih Srba, Hrvata i Slovenaca, koji su znali da bez ujedinjene Jugoslavije nema prave budućnosti ni za koga od njih. Proživio je naš narod kroz to vreme, vrlo teške dane, rasparčan i podložan tuđim gospodarima, ali baš zato što ni jednog trenutka nije izgubio veru u bolje, nalazio je u sebi snage da ruši i najveća carstva i da svoju slobodu, na snazi duha i na herojstvu maca, zadobije i osigura!

Sećanje na tu veru i na te podvige, koji su i planine pomicali, tre-

ba da dominira našim dušama u ovogodišnjoj sokolskoj proslavi 1 Decembra. Kad je iz haosa sitnih pokrajina, podložnih tolikim jačim gospodarima, mogla za tako kratko vreme, da se stvori ovako velika i nezavisna država, čije se prijateljstvo ceni i od čije budućnosti se toliko očekuje, — šta li tek može da se stvori u toj nezavisnosti i slobodi, ako se muški pregnu, ako se stavi u pokret i um i srce i mišice, i ako se sokolske odlike i načela zaista provode u životu, u punoj svesti i savesti.

Čuda se mogu postići i Jugoslavija kroz drugu dvadesetogodišnjicu, može da postane takmac najnaprednijim i najmoćnijim državama u svetu.

Na taj cilj treba da se zakune Sokolstvo, kad bude slavilo ovogodišnji 1 Decembar!

Smrt Kemala Atatürka

Prošle nedelje su turski narod i turska republika izgubili svoga vođu, preporoditelja i predsednika, Kemala Atatürka, koji je ujedno bio i veran saveznik Jugoslavije i naročit poštivalac blagopočivšeg Kralja Ujedinitelja, Aleksandra.

Zasluge Kemala Atatürka za turski narod su ogromne. Može se kazati da je tursku državu, u nacionalnom i naprednom duhu, Kemal Atatürk na novo stvorio; jer je to, što je pre njega postojalo, bila jedna dezorganizovana i nazadna zemlja, demoralizovana porazom u velikom ratu, i u opasnosti da postane plenom unutrašnjih trvenja i spoljnih neprijatelja. Ali Kemal Atatürk je uspeo, za najkraće vreme, da tursku vojsku toliko reorganizuje i da joj dade toliko elana, da je s njom najpre osigurao državne granice i integritet Male Azije, a zatim se upustio u provadanje delokosežnih reformi, koje su, za nepune dve decenije, iz osnova izmenile lice nekadašnjeg osmanlijskog carstva, nazvanog „bolesnikom na Bosforu“. Umesto tog „bolesnika“, došao je do izražaja jedan mlad i pun energije narod, rešen da snažnim koracima nadoknadi ono, što je u napretku čovečanstva zaostao i da, korak u korak sa ostalim naprednim narodima, poradi na dobroti sveta. Reformatorski duh Kemala Atatürka obuhvatio je sve grane javnog i privatnog života u Turskoj, što najbolje svedoči za univerzalnost Kemalovog genija i za njegovu retku dalekovidnost i aktivnost. Bilo je to u toliko teže, što su te reforme zadirale u područja, koja su se od vekova smatrala za svetinje turskog naroda, i što su se protiv njih dizale i predrasude i zaostalost. Ali je gigantski Kemalov zamah uspeo sve to da savlada, da prebrodi sve sporove i sva razmimoilaženja između grupa, partija i mentaliteta, u tome patrijarhalnom narodu, i da sve što je najbolje i najnaprednije u zemlji, ujedini na velikom programu stvaranja Nove Turske, — jake, napredne, bogate i željne konstruktivnog rada i mira.

U tim nastojanjima Kemal se slagao do u tačine sa velikom zamišlju Viteškog Kralja Aleksandra za stvaranjem Balkanskog Saveza, pa je postao spontani i predani prijatelj i saveznik Jugoslavije; za što mu je čitaj jugoslovenski narod, od srca zahvalan. Slava Kemalulu Atatürku!

A. Šenoa, pesnik sokolskih vrlina

Ako je istina da su pesnici učitelji rodoljublja, onda je August Šenoa, — čija 100-godišnjica rođenja je proslavljena prošle nedelje u Zagrebu, — jedan od najvećih učitelja domovinske ljubavi među omladinom hrvatskog dela našeg naroda. Preko romana i pripovedaka su čitave generacije naučile da vole svaku stopu rodne grude, svaki zakutak, starog Zagreba i svaki kamen na kome je urezana prošlost i slava našeg naroda, i to ne samo hrvatskog njegovog dela, nego i svih Jugoslovena.

Soko, čija glavna briga je duhovno i telesno vaspitanje novih generacija, dizanje patriotske svesti i jačanje samosvesti čoveka i naroda, vidi u Šenoji tipičnog sokolskog pisca, — ma da nije bio Sokolac, — upravo zato što je Šenoa miljenik omladine koja se nalazi u godinama duhovnog formiranja i što je najmanje tri četvrtine učeće mladeži kod Hrvata, pa delimično i kod Srba, u Hrvatskoj i Dalmaciji, svoje literarno vaspitanje zasnovalo na Augustu Šenoji, na njegovim duboko patriotskim, humanim, idealističkim i punim zdravog optimizma romanima i pripovetkama, kao što su „Zlatarevo zlato“, „Diogenes“, „Prosjak Luka“, „Čuvaj se Senjske ručke“, „Seljačka buna“, „Karamfilj sa pesnikova groba“ itd. Šenoini rodoljubivi i puni muške samosvesti stihovi, upućivali su omladinu da bude svoja, da u radu za otadžbinu nesme da stane ni pred kakvom preprekom i da budućnost svoga naroda treba da traži u vlastitim snagama, u slozi i jedinstvu Hrvata sa Srbima i Slovencima, i u stalnom otporu protiv svega što je tuđinsko i nenarodno. Nema gotovo učenog čoveka među Hrvatima, da nije mladost proveo maštajući i učeći se rodoljublju i čovječstvu na Šenoinim delima, a retko ima pisca, koji će tako dugo sačuvati svoj dominantni položaj među omladinom, kao što je Šenoa, koji je, po svojoj umetničkoj i literarno-istorijskoj vrednosti, naš Valter Skot.

Kao literarni kritičar, Šenoa je, sa jednakim marom, pratio dela srpskih pisaca, kao i hrvatskih; pa je sa najvećom simpatijom pisao o Daničiću, Sundečiću itd. Smatrajući da je naša književnost jedna i jedina, sastavio je dve antologije srpske i hrvatske poezije, tretirajući u njihovom predgovoru srpsku i hrvatsku poeziju, kao jedinstvenu i nerazdvojnu. Njegove pesme, posvećene slozi i jedinstvu našeg naroda, poznate su

svima, a za Šenoino shvatanje i gledanje na život, naročito je značajna i sokolstvu tabo bliska pesma „Budi svoj!“:

Oj, budi svoj! Taz stvoren jesi čitav,
U grudi nosiš brate srce cielo;
Neklioni dušom, i da niesi mlitav,
Put vedra neba diži svoje čelo!
Pa došli danci nevolje i muke,
Pa teko s čela krvav tebi znoj,
Ti skupi pamet, upri zdrave ruke,
I budi svoj!

Oj, budi svoj! Znaj, tvoja glava mlada
Nebolike ti zlatne sanke budi,
Ko sivi soko uzvini se nada,
Al sviet je sviet, i ljudi tek su ljudi.
Da, zbilja goni s uzglavlja te meka,
U sebični te zovuć svieta boj;
Ma što te brate u životu čeka,
Tj budi svoj!

Oj, budi svoj! Ta sviet ti nije pako,
Ni raj ti nije; rodi trnom, cvietom;
Ni desno lievo da se nisi mako,
Već ravno pođi, dok te nosi, svietom;
Koračaj bez obzira krepko, živo,
Sudbina dok ne rekne tebi: Stoj!
I pravim drži pravo, krivim krivo,
I budi svoj.

Oj, budi svoj! Ta božji ti je zamet,
A Bog sve mrzi, što je laž i varka;
I neka ti je vazda vedra pamet,
I srce vrelo, duša čista, žarka;
Nek ravno um i srce tvoje važu,
Tek tako bit češ čovjek, brate moj!
Da zli i dobri ljudi si mierno kažu:
Da, on je svoj!

Oj, budi svoj! Al brat si budi braći,
I radi za sviet, al' neslušaj pljeska;
I ljubi sviet, al' nenadaš se plaći,
Jer hvala ljudska voda je vrh pieska.
U tvojoj sviesti hvala ti je trudu,
S poštena lica teče pošten znoj,
I niesi brate živio zaludu,
Kad jesi svoj.

Oj, budi svoj, i čovjek ljudskog zvanja!
Pa diži čelo kao sunce čisto;
Jer kukavica tek se rdi klanja,
Tvoj jezik, srce nek su vazda isto.
Za sjajnim zlatom ko za Bogom gleda
Tek mićenika ropskih podli roj;
Ti gledaj, da l' i duša zlata vriedi,
Pa budi svoj.

Da, budi svoj! Pa dodje l' poći hora,
Gdje tisuć zvezda zlaćenih se vije,

Kad čovjek račun si savršit mora,
I ti ga svršuj, nek ti zao nije;
Jer tvoje srce šapnuti će ti'o:
Oj mirno, brajne, sad si račun sbroj!
Poštenjak, čovjek na zemlji si bio:
Bio si svoj!

Ova pesma najbolje pokazuje koliko je August Šenoa bio Sokol u duši i u srcu, koliko su njegova životna gesla bila sokolska još pre osnivanja Sokola i koliko su te velike misli čojstva, samosvesti i visokih etičkih ideala bile odvek svojina svih velikih Srba, Hrvata i Slovenaca.

Broj Slovena u Mađarskoj

„Velkische Beobachter“ javlja da se je, usled revizije granica između Čehoslovačke i Mađarske, stanje narodnosnih manjina u Mađarskoj, u velike izmenilo. Nemački list računa, da od 1,060.000 stanovnika, što ih je putem revizije Mađarska dobila, ima 460.000 nemađara, dakle gotovo — polovina! Od tih je 300.000 Slovaka i Rusina, 150.000 Jevreja i 10.000 Nemaca. Na taj način se nalazi sada u Mađarskoj 600.000 Nemaca, 500.000 Slovaka, 120.000 Jugoslovena, 50.000 Rusina, 20.000 Rumuna i 580.000 Jevreja. — Svih Slovena zajedno ima u Mađarskoj preko 700.000, a Mađarska ima sada 18% narodnosnih manjina.

Sabiranje otpadaka po uzoru u Nemačkoj, sada želi zavesti Čehoslovačka. Svoj deci osnovnih, građanskih i srednjih škola, biće naredeno da, kod svoje kuće ili u svojoj okolini, sabiru, otpatke od stakla, porculana, gvožđa, papira, krpa, i t. sl. Sve sabrane stvari deca bi donosila u školu gde bi se otpatci klasirali u za to spremljene sanduke. Na taj način pretpostavljaju se postići znatne uštede u uvozu sirovine. Verovatno da bi se ta propaganda prenela i na sokolske i slične organizacije.

Čitajte i širite

sokolsku štampu!

Život i značenje Miroslava Tirša i Jindriha Fignera*)

Imena Miroslava Tirša i Jindriha Fignera, njihov rad i njihov udeo u stvaranju i razvijanju sokolstva, od tolikog su značaja, da njihov život i njihov primer treba što češće stavljati pred oči novim sokolskim naraštajima.

Dr. Miroslav Tirš je rođen 17 IX 1832 godine u Dečinu kraj Labe. Otac mu, lekar, umro je vrlo rano, a dve godine posle očeve smrti, Miroslav izgubi i mater i ostane potpuno siročić. Miroslavljeva mati imala je brata, u pravniku spahijskih dobara u selu Frućicama, koji uze maloga siročeta k sebi i primi obavezu na sebe o roditeljskom staranju svoga sestrića.

Provodeći detinjstvo u selu, mali Miroslav, sa komadom hleba u torbi u društvu seoske dece, dolazio je u osnovnu školu, koja je bila udaljena čitav sat od njegovog sela. Ta škola, društvo seoske dece i soba spahijskih sluga, u kojoj se pričalo o vilama i vešticama, bili su prvi faktori koji su uticali na dušu maloga siročeta, i ta idila se toliko usadila u Miroslavljevu dušu, da je on i posle, kroz ceo život, žudio za selom i za nevinošću, u kojoj je proveo prve dane svoga detinjstva.

Kada je došlo vreme za gimnaziju, Miroslava je ujak odveo u Prag; a kad je i on umro, prihvatio ga je drugi ujak, Antun Kiršbaum.

Ukoliko je više ulazio u gimnazijske nauke, Tirš je utoliko više pokazivao naklonost za klasične studije. Interesan-

tno je, da se nacionalna svest ovoga dečka najviše razvijala pod uticajem Nemca, profesora Unšulda, koji je svojim đacima česot čitao crtice iz češke istorije. Nacionalna svest i patriotski polet u mladoga Tirša bili su do takvog stepena razvijeni, da je on, u burnoj 1848 godini, kao vrlo mlad dečko uzeo vrlo aktivnog učešća. Sa puškom u ruci, Tirš je prvi put oprobao svoju snagu na polju nacionalnog rada i smatrao je za najznačajniji dan, kada mu je na barikadama probilo kapu tane iz grenadirske puške.

Mladi Tirš je prvi student koji je molio i kome je bilo odobreno, da maturu polaže na češkom jeziku. Upisao se zatim na pravo, ali je uskoro promenio fakultet i upisao se na filozofiju.

Kao student, Tirš je, zbog oskudice u materijalnim sredstvima, morao da napusti Prag, pa je otišao u selo Jakimovo, da tamo bude dečiji učitelj. Na selu je proveo pune dve godine, vrlo zadovoljan, a zatim je, 1860 godine, ponovo otišao u Prag, položio ispite i postao doktor filozofije. Za vreme svoga bavljenja u Jakimovu, Tirš se upoznao sa Fignerom, koji je jedne godine bio pošao tamo na letovanje.

Tirš je, još kao dete, poneo sobom iz sela ljubav prema prirodi, šetnji i putovanjima. Još kao đak, proputovao je pešice, sa torbom na leđima, Italiju, pa se preko Kranjske vratio u otadžbinu. Dok je bio u Jakimovu, u kući Bartelemovoj, gde se diskutovalo i glumilo, Tirš je pokazivao naročitu brigu

za fizičko vaspitanje. On je još tada bio okupio krug omladine i došao na ideju, da osnuje Češki Sokol. Tu ideju je počeo da ostvaruje 1862 godine. Pošto je napravio program rada, izradio je društvena pravila, pa je tako zvanično osnovan „Praški Sokol“, za čijeg prvog starešinu je, po predlogu Tirševom, izabran Hindrih Figner. Docije je Tirš govorio: „Najveća moja zasluga za sokolstvo jeste ta, što sam, za prvog starešinu, predložio brata Fignera“.

Već 1 juna 1862 godine osvećena je društvena zastava i priređena prva javna vežba. Ohrabren prvim uspesima, Tirš je priredio, 1 marta 1863, drugu javnu vežbu, kao uspomenu na godišnjicu osnivanja sokolstva. Najveći uticaj na širenje sokolstva imali su izlet, koje je Tirš vodio, jer je on bio društveni vođa.

Godina 1866 je bila vrlo plodna u Tirševom radu. Za vreme austro-pruskog rata Tirš je izradio detaljan program za organizaciju dobrovoljačke legije, pa je zatim ponudio vladi da i on, sa sokolima, uzme učešća u ratu za odbranu otadžbine, pogotovo zato što su Prusi prodrli baš u Češku. Ta njegova ponuda bila je odbijena, ali, kada je praška policija otišla za vojskom, Tirš je sa sokolima preuzeo brigu za održanje poretka u Pragu.

Godine 1867, 1868 i delom 1869, spadaju u najbujnije razdoblje Tirševog rada. Kroz to vreme nije bilo ni jednoga akta u narodnom životu, u kome sokolstvo nije uzelo najvidnijeg učešća. Godine 1868 Tirš je stvorio svoj sistem telesnog vežbanja, pa je tako otstranio svaki upliv tuđinstine.

Pored svoga redovnog posla, Tirš je za sve ovo vreme bio na čelu te-

hničkog vođstva „Praškog Sokola“, a u isto vreme je radio na svojoj stručnoj literaturi i na sokolskoj publicistici. Povrh toga je, 1868 godine, izabran u češki sabor i u državno veće. Sve je to oduzimalo ovome energičnom čoveku dosta vremena, tako da je morao raditi duboko u noć. U tim strašnim naprezanjima i leži uzrok njegove živčane bolesti. U jesen, 1868 godine, počeo je poboletati, pa je morao otputovati na Bodensko jezero.

Umesto da se posvema posvetio odmoru, Tirš je i tamo legao na rad, tako da nije mogao potpuno da se oporavi i da ozdravi. Godine 1871 je izradio pravila „Sokolskoga Saveza“, koji je bio njegov ideal, ali mu vlada nije htela potvrditi ta pravila, niti je uopšte, za života Tirševa, dozvolila osnivanje Saveza. Te iste godine pokrenuo je časopis „Sokol“, koji je po mišljenju brata Šajnera, najznatnije Tirševog literarnog dela, upravo „Jevandele Sokolstva“.

Godinu dana docije, Tirš se oženio Fignerovom jedinicom, Renatom, koja je uživala glas dobre spisateljice. Naporni rad, bez dovoljnoga odmora, ponovo je slomilo Tirševu zdravlje, pa je, po lekarskom savetu, morao da putuje u Italiju, gde je proveo dve godine.

U doba Tirševog bolovanja pada i kriza češkog sokolstva, koja je trajala 6 godina, a izazvale su je političke borbe u narodu. Tiršev „Sokol“ je prestao izlaziti, 1876 godine, jer nije imao sredstava za izlaženje, a broj društava i članova znatno je pao.

(Svršetak u idućem broju)

Vlastimir Solajić

*) Predavanje održano u Saveznoj prosvetnoj školi, dana 17-VIII 1938 god.

Sokolski jubileji

Brat Miroslav Vojnović

— Navršio je 60 godina —

Pre punih 30 godina u Beograd je došao, iz slovenske sokolske zemlje Češke, brat Mirko Vojnović. Brat Mirko imao je tada 30 godina. Prvih trideset godina proveo je u svojoj rodnoj zemlji, a drugih trideset godina kod nas. I tako, na dan 10. o. m. brat Mirko Vojnović napunio je 60 godina svoga života.

Neobičnim slučajem jubilara 60-togodišnjica života brata Vojnovića poklapa se i sa više zaokrugljenih celina njegovog životnog i sokolskog rada. Pre punih 40 godina, 1898, brat Mirko počeo je da vrši poslove sokolskog prednjaka i načelnika. Pre 30 godina, 1908, završio je u Pragu prednjački tečaj Češke Obce sokolske. Ujedno pre 30 godina dolazi u prestonicu Srbije, u Beograd, da prema rešenju tadašnjeg načelnika češkog sokolstva, dr. Jindre Vranjičke, bude jedan od organizatora sokolskog tehničkog rada u Srbiji. Isto tako u ovoj godini brat Vojnović navršava dvadesetogodišnji jubilej kao zamenik načelnika jugoslovenskog sokolstva i dvadesetogodišnjicu službovanja u Ministarstvu prosvete.

Izgleda, bar starijim generacijama, da vreme neobično brzo leti. Skoro je neverovatno, da su već prošle pune tri decenije od onoga dana, kada je u beogradsku sokolanu prvi put došao brat Vojnović, da unese nov duh, nov poredak i nove oblike organizovanog sokolskog rada. Isto tako izgleda neverovatno, kada danas posmatramo brata Mirka, da je on već navršio 60 godina života. Jer još uvek, i danas kao i onog dana kada smo ga prvi put videli, brat Mirko pokazuje istu životnu i radnu energiju, sa punom tačnošću i svojstvenom pedantnošću u vršenju dužnosti. Kao i pre 30 godina tako je i danas prav i vredan, okretan, pokretljiv i brz. Sa hitrim koracima kreće se danas naš zamenik sačinjavajući načelnika, odlazeći na svoju dužnost u Ministarstvo i Sokolski savez, kao što je pre 30 godina sa brzim koracima hitao na svoje dužnosti u prvu i tada jedinu beogradsku sokolanu današnje Matice i na dužnost nastavnika gimnastike Vojne Akademije.

Brat Mirko Vojnović, kao rođeni Čeh, proveo je u našoj zemlji tačno polovinu svoga dosadašnjeg života. Sobom je doneo sve pozitivne, aktivne osobine, vrednoga čoveka i sokola. Ove svoje pozitivne osobine priložio je našem sokolstvu u jednom veoma značajnom momentu našeg narodnog i sokolskog života.

Godina 1908 predstavljala je značajnu godinu — ne samo za naš opšti narodni, već i za naš sokolski život. A naročito za sokolski život u kraljevini Srbiji. I do tada su postojala u Srbiji sokolska društva, mada u veoma malom broju. Ali metoda sokolskog rada, kao i ideološki pravac sokolovanja, nije imao svoje dovoljno sistematizovane oblike. Znalo se i u sokolanama sa divljenjem govorilo se o sokolskome radu u Češkoj. Ovaj uticaj sokolskog rada naročito se osetio kod tadašnjih beogradskih sokola posle V. češkog svesokolskog sleta, održanog u Pragu 1907 godine. Ovaj slet tako je snažno i poletno delovao na dušu tadašnjih malobrojnih sokola u Beogradu, da se kod nekih javila misao da iduće, dakle 1908 godine, trebalo bi u Beogradu da se priredi svesokolski slet. Ova ideja, mada naivna, pokazala se već tada u Beogradu osetila veličina i lepota svesokolskog sleta u Pragu. A osim toga, ova prerana i naivna ideja o priređivanju svesokolskog sleta u Beogradu imala je i jedan svoj veoma pozitivan rezultat. Naime, Češka Obca sokolska poslala je tada u Beograd svoga starešinu, dr. Josipa Šajnera, da na licu mesta ispita sokolske prilike u Beogradu i maloj Kraljevini Srbiji. Dr. Šajner, došavši u Beograd, video je nesumnjivo naivnost želje da se u Beogradu priredi tada svesokolski slet. Ali ujedno video je i to šta treba učiniti da se podigne sokolstvo u maloj ali

slobodni slovenskoj kraljevini na bratskom slovenskom jugu. Prvi rezultat ove misije dr. Šajnera bio je spajanje tadašnjeg Sokola i Dušana Silnog u Beogradu i Srbiji, a zatim dolazak odličnih sokolskih stručnjaka iz Češke radi uvođenja Tirševog sistema i sokolske ideologije.

Na taj način, i sa tom misijom, došao je u Beograd pre 30 godina i brat Mirko Vojnović. Dolazak brata Vojnovića predstavlja značajan datum za naše sokolstvo u Beogradu i tada-

šnjoj Srbiji. Njegovim dolaskom zavladao je nov duh u jedinoj sokolani beogradskoj, u Bosanskoj ulici. Duh reda i sokolske ozbiljnosti. Mi, koji smo kao deca i dečaci dočekali i prisustvovali prvome času pod vođstvom brata Vojnovića, osetili smo da je izvršen preokret u našem radu u vežbaonici. Nepokolebiva disciplina i duboka ozbiljnost, koju je svojim držanjem i radom unosiо brat Vojnović, učinila je da smo sa novim i punim respektom gledali na sokolski rad i na časove u vežbaonici. Ubrzo zatim organizovan

45 godina sokolskog rada brata Šulce

Sokolska Župa Zagreb proslavila je pred nekoliko dana, na najsvetiji način, 45-godišnjicu sokolske delatnosti jednog od najuzornijih članova jugoslovenskog sokolstva, brata Dragutina Šulce, odgojitelja čitavih sokolskih generacija u Zagrebu i u Hrvatskoj.

Rođen g. 183, u Zagrebu, brat Šulce je po ocu lužičko-srpskog, a po materi slovenačkog porekla, pa je zato već u mladim danima bio prožet i širokim slovenskim osećanjem i, uz žarko hrvatsko rodoljublje, gajio živ jugoslovenski nacionalizam. Pošto je oca izgubio još kao dete, a majka je teško mogla da ga prehrani, morao je vrlo mlad da pođe na štamparski zanat, u kome se kroz kratko vreme toliko istakao, da je postao jedan od najvažnijih štamparskih stručnjaka u Zagrebu. No i pored tog teškog rada, našao je i vremena i zanos, da se posveti sokolstvu, u kome je tražio oporavka za svoje slabo zdravlje i široko polje za svoj plemeniti altruizam, za svoje jugoslovensko rodoljublje i za svoje sveslovenske zanose. Još kao 20-godišnji mladić stupio je u tadašnji Hrvatski Soko, u kome je ubrzo zauzeo jedno od prvih mesta, naročito u vežbačkom telu, postavši kroz kratko vreme prednjak, pa zatim učitelj gimnastike, a onda postepeno župski prednjak, pa načelnik u Hrvatskom Sokolskom Savezu itd. Nakon rata, i nakon ujedinjenja čitavog jugoslovenskog sokolstva, brat Šulce je postao zamenik načelnika Jugoslovenskog Sokolskog Saveza, a docnije zamenik načelnika Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije. Zasluge brata Šulca za sokolstvo su tolike, da su i na Najvišem Mestu naišle na priznanje, tako da je brat Šulce dobio nekoliko visokih odlikovanja. Ali i pored toga praktičnog rada, brat Šulce je našao vremena da ga posveti sokolskoj književnosti i publicistici, koju je kao malo ko zadužio svojim odličnim i opšte priznatim radovima.

je prednjački odbor, a u sokolani pojavio se mesečini, panski izraden raspored rada u vežbaonici. Uvedena je i podela na grupe, što je predstavljalo prvo diferenciranje kategorija vežbača po sokolskom sistemu.

Dolazak brata Vojnovića u Beograd predstavlja datum za sokolstvo prestonice Srbije. Nov duh i nova organizacija rada učinila je, da beogradsko sokolstvo postaje sve ozbiljnija organizacija, sposobna da dočeka značajne sokolske događaje u Beogradu i Nišu 1910, u Zagrebu 1911 i u Pragu 1912 godine. Zajedničke vežbe srpskih sokola u Pragu 1912 delo su rada i truda brata Mirka Vojnovića. Nije bez značaja napomenuti, da su ove vežbe, nazvane vežbama Oslobođenja i ujedinjenja, ostavile dubok utisak ne samo kod naših i drugih slovenskih sokola, već i kod neprijatelja našeg narodnog Ujedinjenja. Vežbe Oslobođenja i ujedinjenja, koje je sastavio brat Mirko, tada još brat Francišek, bile su predmet čestog razgovora pri saslušavanju i čitanju optužnice državnog tužioca na sokolskom veleizdajničkom procesu, održanom u Zagrebu protivu vođa Srpskog sokolstva iz bivše Austro-ugarske.

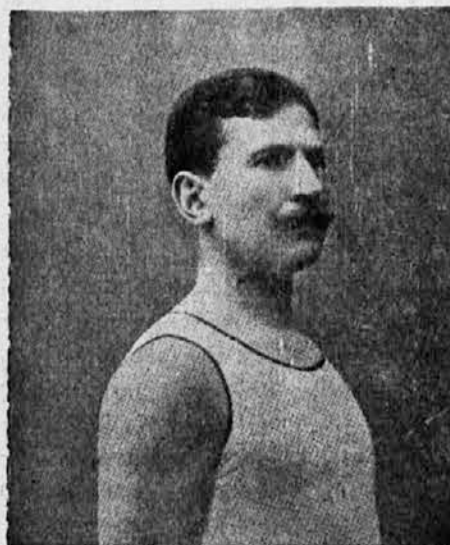
Solidan i ozbiljan, brat Mirko Vojnović uneo je ove svoje osobine u svaki svoj sokolski rad — ne samo u beogradskom sokolstvu, već i u celokupnom Srpskom, a zatim i u Jugoslovenskom sokolstvu. Svojim radom brat Vojnović zadužio je mnogo celo naše sokolstvo. Trideset godina sokolskog rada brata Vojnovića kod nas predstavljaju ujedno dragocen dar, kojim su nas zadužili bratski češki sokoli u oblasti sokolskog vaspitnog rada.

U ovom radu brat Vojnović naročito predstavlja primeran uzor izdržljivosti. Naporne sokolske dužnosti brat Mirko nikada nije prekidaо. Izuzimajući moment kada je, po objavi mobilizacije Srbije od 1912, otišao na vojnu dužnost kao vojnik srpske vojske, pri opsadi Jedrena, da ujedno i kao sokol i Sloven sa severa, učestvuje u velikom narodnom delu svoga brata, Slovena sa juga.

Sokolska hvala bratu Vojnoviću dopunjava se toplom željom da dugo, zdravo i korisno poživi, za dobro svoje lične i sokolske porodice.

Dr. M. Dragić

Sve je to samo sumaran prikaz rada brata Šulca, ali moralno značenje i doseg te delatnosti u sokolskim redovima, je daleko veće i obimnije. Brat Šulce je jedna od najpopularnijih i najcenjenijih ličnosti u našem sokolstvu, a mnogi među najboljim sokolskim radnicima mlade generacije, imaju baš njemu da zahvale za svoje uspehe.

Akademija u počast brata Šulce

Javljaju nam iz Zagreba:

Svečana sokolska akademija, koja je održana 5. novembra, u počast 45-godišnjice sokolskog rada brata Dragutina Šulce, u svakom je pogledu uspeła. U prisutnosti predstavnika bratskih sokolskih župa Karlovac, Sušak-Rijeka i Zagreb, te velikog broja sokolskih veterana, sa bivšim Saveznim načelnikom, bratom Miroslavom Ambrožićem na čelu i nekoliko stotina pripadnika zagrebačkoga sokolstva, celi je program izveden na najveće zadovoljstvo gledalaca. Osobito oduševljeno se

povlađivalo sastavima samog jubilarca, koji su ranije bili izvedeni na zagrebačkim sletovima i na ostalim sokolskim priredbama. Mnogo su se sviđali također sastavi sestre Mire Beličević, Zorke Janković i Zore Vajnhard, te brata Zvonka Brozovića. Pre programa zamenik župskog načelnika, brat Dr. Stanko Tončić, je u vanredno temperamentnom govoru istakao rad i zasluge svečara, koji, radi bolesti, žalost nije mogao da prisustvuje svečanosti. Konačno je pročitao brzojavne i pismene čestitke za brata Šulce, od bratskog Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije, od prvog zamenika Saveznog starešine brata Gangla itd.

Dvorana bila je ukrašena zelenilom, ćilimima i slikom jubilarca. U prekrasnu, naročito izradenu spomen-knjigu, upisivali su se prisutnici. Između pojedinih delova gimnastičko-ritmičkog programa svirala je muzika bratskog Sokolskog društva Zagreb, I, pod vrsnim ravnanjem brata profesora Gortana. Župskom načelniku bratu Luji Vajnhardu, župskoj i saveznoj načelnici sestri Elzi Skalarjevoj, kao i župskom starešini, bratu Dru. Otonu Gavrančiću svi su čestitali na uspehu ove priredbe.

Tekst adrese, predane bratu Šulce, glasi:

Dragi Brate!

Na današnji dan, u 45. obljetnici Tvoje požrtvovnog i slavnog sokolskog rada skupila nas je u ovome sokolskom hramu bratska ljubav prema Tebi, a u cilju da Ti ovim vanjskim znakom odamo čast, hvalu i priznanje, za sve što si uradio za uzvišenu sokolsku ideju.

Brate! — Ti si onaj od retkih, prvi među prvima, koji si u minulo tmurno doba duboko zaorao u neizoranu sokolsku njivu, da na njoj nikne slobodarsko sjeme velike sokolske ideje, nacionalne slobode, slavenskog bratstva i društvene jednakosti, u duhu demokratskih principa.

Učitelju! — Ti si nas poveo na trnovine sokolske puteve, kojima nam je bilo poći, a da ne strahujemo pred narodnom Golgotom, na koju smo se uspinjali, u težnji velikih ciljeva narodne slobode i bratstva.

Vodo! — Ti si bio onaj koji nas je pred 45. ljeta, poveo mladenačkim žarom i poletom za onom zvijezdom prevodnicom, koja je otsjevala idejama Tirša i Fignera. Ti si nas, vodo, uveo u gaj, gde slavenska lipa širi grane i okuplja pod svoju krošnju sve koji slave veliku majku Slaviju.

Prijatelju! — Bio si nam sve, bio si nam i ješi uzorom, jer u Tebi smo upoznali sve ono lijepo i dobro, plemenito i istinski bratsko, što treba da reši Sokola. I zato, Ti prekaljeni, izradeni i savršeni Sokole, primi na današnji dan od svijeta nas iskrenu i bratsku hvalu, uz naš odani iskreni, srdačni i bratski: Zdravo!

Požar sokolske trbine u Mariboru

Javljaju iz Maribora, da je, 13. o. m. u noći izbio požar na tribini letnjeg vežbališta tamošnjeg Sokola Matice. Tribina, koja je imala oko 500 sedišta i prostorije za garderobe, je potpuno izgorela, čime je pričinjena šteta od 60.000 Dinara. Ne zna se, kako je došlo do požara.

Ioš jedan sokolski dom

Sokolsko društvo Rogaška Slatina podiže dom svoj. Sokolski dom koji ga podiže sokolsko društvo Rogaška Slatina u doba Sokolske Petrove petoletke, nosiće naziv „Sokolski dom Viškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja.“

On će biti dostojan spomenik Blaženopočivšem Kralju Aleksandru I, i služiti najuzvišenijoj nameni: odgajivanju jugoslovenske omladine.

Društvo je uputilo poziv za prilog svima sokolskim prijateljima i nada se da će i najmanji dar dobro doći za izgradnju doma.

Iz slovenskog sokolstva**Samosvest čehoslovačkog Sokolstva**

I posle teških dana, koje je proživela čehoslovačka republika, držanje čehoslovačkog sokolstva je takvo, kao što dolikuje sokolstvu i kao što je mogao očekivati svatko, ko pozna njegove duboke moralne i nacionalne osnove, — a to znači: odlučnost za daljnji rad, borba protiv malodušnosti i vera u budućnost naroda, koji je večan i koga ništa ne može da uništi.

Tako n. pr. „Sokolski vestnik“, organ ČOS, donosi na uvodnom mestu reči Tiršove iz g. 1881, koji je, u isto tako teškim danima za češki narod, govorio da „nikome ne priliči lamentiranje, koje neće ni da se prihvati posla, a najmanje to priliči sokolstvu“. List kaže, da današnji položaj čehoslovačkog naroda ne znači ništa drugo, nego da se, na putu ka svom velikom cilju, još jednom našao u udubini vala; a opšte je poznato da svaki val, posle udubine, počinje, u toliko jače da se penje. Tako će i češki narod doživeti ponovni veliki uspon. Dosta je bilo plača i sada treba, u toliko jače, zasukati rukave!

„Soko je već na poslu, — završava članak, — on je već na pohodu napred! Vežbaonice su ponovo ispunjene članstvom... Disciplina, koja je u sretnim vremenima pustila ponešto, mora da se učini još strožijom, upravo železnom! Ne možemo trpeti defetizma ili praznog brbljanja; ali ne možemo na prvim mestima da gledamo više stare zasluge, umesto mladih energija. Nećemo gomilati sebi zadate, pa da, na koncu konca, ne izvršimo ni jedan u redu. Naš zadatak treba da je onaj, koga nam je ostavio Tirš. Naš prvi posao je sada, da podignemo razočaranu narodnu samosvest. Ne bude li to išlo lepom rečju, treba kušati odlučnim činom!“

I „Sokolske Listy“, organ praške župe sokolske, pišu u istom duhu i pozivaju Sokolstvo, da se vrati posvema Tiršu i njegovoj nauci; ali onoj pravoj, a ne falzifikovanoj od nekih poznijih tumača,

List se žali, da se od Tirša htelo napraviti „nešto više“, i da su ga zato proglasili za Evropejca, više negoli za Čeha. Evropa nam je, međutim, zato slabo zahvalila, a za Tirša je najveći ponos bio, da bude dobar Čeh. List završava:

„Sve što treba raditi za budućnost, za preporod i za jačanje naroda, nalazi se u Tiršovoj nauci. I zato treba osatviti po strani „tumače“, a pustiti da nam govori Tirš izravno; onaj Tirš koji je bio pravi demokrat i bez ikakve bojazni, i koji se nikada nije pitao, što će kazati „oni gore“, ili kakav će odziv to naći kod „onih dole“; ili kod onih na desno, ili na levo!“

I svi ostali sokolski listovi u Čehoslovačkoj puni su poziva na rad, na širenje životnog optimizma, na pouzdanje prema sokolstvu i na veru u novu budućnost.

Gubitci čehoslovačkog sokolstva

Javlja iz Čehoslovačke da je, usled poslednjih promena u čehoslovačkim granicama, Čehoslovačka Obec Sokolska izgubila 488 društvenih jedinica. Specijalno za sokolsku župu tješinsku, koja je brojila 176 društava, javlja se, da je sada ograničena samo na 53 jedinice, i da je nakon revizije granica izgubila 2/3 svih svojih jedinica. Pored toga se javlja, da je na teritoriji Tješina strogo zabranjen pozdrav „Nazdar“.

Sokoli, članovi vlade

U današnjoj čehoslovačkoj vladi nalazi se šest članova Sokola: predsednik vlade, general Sirovi, dr. Bukovski (koji je ujedno i Starešina Češkoslovenske Obec Sokolske), Dr. P. Zenkl, Dr. Kal-fus, Dr. Šubert i dr. St. Mentl. Dr. Bukovski je svoje kancelarije, kao ministar prosvete, instalirao u Tirševom Sokolskom domu, u Pragu.

Rad poljskog Sokolstva

Javlja nam iz Varšave, da je vežbački zbor Saveza Poljskog Sokolstva, na svojoj sednici, održanoj koncem oktobra u Varšavi, podneo referate o svojoj delatnosti prošle godine i raspravljao o daljnjem radu u župama i u jedinicama. Većanju načelnika i načelnica predsedavao je brat Fazanowicz.

Brat Fazanowicz je naročito govorio o radu na međunarodnim takmičenjima, a pogotovo na takmičenjima u Pragu. Podvukao je, da su vrlo dobri rezultati polučeni u kontaktu sa jugoslovenskim, bugarskim i čehoslovačkim sokolskim udruženjima. Veoma pohvalno se izrazio o sletu u Pragu, koji poljskom sokolstvu može da daje pouke za rad kod kuće. Od domaćih priredbi, naročito je istakao takmičenja u Bidgošti, kod kojih je učestvovalo 164 muških i 90 žena. Takmičenja su trebala da se održe u Lavovu, ali zato što je bilo izmenjeno mesto priredbe, bio je i broj učesnika manji.

U idućoj godini prirediće se gimnastična takmičenja za prvenstvo Poljske, u Varšavi, kojom prilikom će se izvršiti i izbor ekipe za takmičenja sa Nemačkom, koja će se držati u Drezdenu. Dva naročita sleta, za okružja malopoljsko i velikopoljsko, odrzajuće se u Lavovu (27—29 maja) i u Poznanju (29 juna — 2 jula). Savez će nastaviti pripreme za Olimpijadu, a odlučio je da što brojnije učestvuje na sletu bugarskih Junaka i na svečanostima u Štokolmu.

Iz naših jedinica**OTKRIVANJE SPOMEN-PLOČE KRALJU UJEDINITELJU U BIJELOJ**

Nedavno je svečano otkrivena spomen ploča blaženopočivšem Kralju Aleksandru I Ujedinitelju, u malom mestancu Kamenarima, u Boki Kotorskoj. Inicijativu za podizanje ove spomen-ploče dalo je bivše Sokolsko društvo Jošica-Đurići, sa još nekoliko viđenijih meštana. Odma se izabrao naročiti odbor, kojemu je na čelu bio g. Lazar Mihajlović, inženjer, i br. Tomo Kosovac, poznati sokolski radnik. Stanovništvo čitavog mesta izišlo je u susret ovoj zamisli sokolskog društva, te je ploča, kao zavetni rad društva, ovih dana postavljena na.

Pomenutog dana sokolsko društvo Bijela je došlo u Kamenare, sa svim svojim kategorijama i mnogobrojnim članstvom. Tačno u 10 sati otpočelo je osvećenje ploče, koje su izvršili pravoslavni sveštenik g. Radulović i rimokatolički don Stipe Serventi. Svečanost je otvorio govorom predsednik odbora g. Mihajlović, te je zamolio g. Petra Šerovića, banskog savetnika, da otkrije ploču. Zatim je govorio izaslanik Sokolske župe Cetinje, g. Maksim Zloković, koji je u svom početnom govoru izneo neprocenjive zasluge Kralja Viteza za Sokolstvo. U ime sokolskog društva Bijela položio je lovor venac g. Ivan Slaby. Na kraju svečanosti sokolski orkestar je otvirao himnu, pa se time svršila ova lepa sokolska i nacionalna manifestacija.

Na ploči se nalazi brončani reljef Viteškog Kralja, ispod kojega stoji napisano zlatnim slovima:

„Kralju Vitezu i Mučeniku Aleksandru I. Karadorđeviću Ujedinitelju, — na uspomenu na Njegov poslednji prolazak kroz ovo mesto, dana 5 oktobra 1934 god.“

PREDNJAČKI TEČAJ BANJALUČKOG OKRUŽJA

Banjalučko Sokolsko okružje održalo je prvi deo tečaja za vođe sokolskih četa u

Banjoj Luci. Tečaj je pohađalo 13-ero braće iz 8 Sokolskih četa i to: Drugovići 2, Slatina 3, Opsječko 1, Vrbanjci 2, Turjak 1, Klačnice 1, Elezagići 1, Potočani 1 i društva Banja Luka 1 tečajac. U ovom tečaju koji je vodio župski putujući prednjak, uz pomoć predavača: braće Dr. Perenčevića Jove, Žluve Josipa, Inž. Misite Riste, Dr. Pišteljića Slavka, Dr. Pere Trumića i okružnog načelnika, brata Šebora Franca, obrađeno je gradivo koje je propisano da bi se tečajci osposobili za samostalne vode sokolskih četa.

Isti ovakvi tečajevi održaće se tokom ovog i idućeg meseca u sedištima prijedorskog, drvarskog i bihačkog okružja, za njihove čete. Tečajcima su zadati razni zadatci, kako bi se na taj način bolje usavršili i pripremili za vršenje prednjačke dužnosti u svojim četama.

PROSLAVA ČEHOSLOVAČKOG DANA

Sokolsko društvo u Višegradu održalo je, 30 oktobra, veoma uspelo čehoslovačko veče, u svom novom domu, pred punom salom članstva i ostale publike.

Veče je otvorio načelnik, brat Milinović, a o Čehoslovačkoj je govorio brat El. Ovdija. Izveden je lep program i vladalo je srdačno raspoloženje. Brat R. Petrović je izvestio o sakupljanju priloga za čehoslovačke sokole izbeglice.

Sokolsko društvo Bijela je svečano proslavilo i dvadeset-godišnjicu opstanka Čehoslovačke republike. Na akademiji, koju je društvo priredilo, održao je predavanje o Čehoslovačkoj, br. Maksim Zloković. Zatim je sokolski orkestar otvirao himne, što su prisutni popratili klicanjem. Na ovoj akademiji se sakupila lepa suma dobrovoljnih priloga, za braću Sokole, iz Sudetskih krajeva.

— S. —

PUTOVANJA SOKOLSKIH DELEGATA

Za zborove i sastanke delegata sokolskih jedinica, u cilju utvrđivanja rada i perlustriranja svršenih poslova u SPP, Savezna Uprava zamolila je Ministarstvo saobraćaja da odobri korišćenje povlastice za vožnju od 50% delegatima onako, kao što se ta povlastica običava davati prilikom sletova ili drugih sokolskih proslava. Generalna direkcija državnih željeznica odgovorila je, da se toj molbi, pošto nema oslonca u Pravilniku o povlaštenoj vožnji, ne može izići u susret.

Izveštavajući o tome, Savezna Uprava moli bratske župe, da za delegate koji budu dolazili na ovakove sastanke i zborove, kod svojih nadležnih železničkih direkcija, treba uputnice za povlaštenu vožnju isto onako kao i do sada, t. j. pojedinačnim molbama, saglasno članu 35 pomenutog Pravilnika.

Smrt brata Dušana Guine

Pišu nam iz Metkovića:

15-XI smo sahranili, uz veliko sude-lovanje građanstva i predstavnika raznih korporacija iz bliza i daleka, miloga i neprežaljenoga brata, Dušana Guinu, ve-oma uglednoga privrednika i zamenika starešine našega, koji je umro u naponu snage.

Od blagopokojnoga brata Dušana oprostio se je, u ime Sokolskoga društva i građana, brat starešina dr. Koščina dirljivim govorom, u kome je ocrtao ve-like vrline pokojnika.

Na sahrani je uzelo učešća i srpsko pevačko društvo „Gusle“, iz Mostara, i muzika hrv. kulturno društva „Napredak“ iz Metkovića.

Slava imenu pokojnoga brata i hvala njegovom trudu!

Jeste li poslali pretplatu za sokolske listove?**Dobre knjige i listovi**

NOVA KNJIGA „SOKOLSKE MISLI“

Ovih dana je objavljena i sveska 3—4 biblioteke „Sokolska Misao“, koju uređuje brat Mirko Skovran, a koju izdaje Prosvetni Odbor Saveza Sokola Kralj. Jugoslavije u Beogradu.

Ta nova sveska sadrži izveštaj brata Đure Brzakovića, sa veličanstvenog sokolskog sleta u Pragu, prilikom proslave 50-godišnjice češkog sokolstva, g. 1912; što je predstavljalo najveću sokolsku svečanost pred-ratnih vremena; a kao drugi deo, pisma brata Miloša Stanojevića, sa poslednjeg, veličanstvenog, X. Svesokolskog sleta u Pragu. Knjiga, koja broji 74 strane, a koja nosi naslov „U Zlatnom Pragu“, zaslužuje da se posebno osvrnemo na nju, što ćemo učiniti u jednom od idućih brojeva, i da je svaki Sokolac, nabavi i pročita. Cena joj je samih 5 dinara.

JEDAN NOVI SOKOLSKI LIST

Prvog novembra je počeo da izlazi u Subotici „Sokolski život“, kao „list sokolske Subotice“, koji će se objavljivati jedamput mesečno. List je lepo uređen i tehnički ukusno opremljen. Osim sokolskih vesti iz župe i pojedinih jedinica, donosi uvodni članak „Naše oslobođenje“, povodom 20-godišnjice ulaska oslobodilačke vojske u Suboticu; zatim članak „Sokolska reč“, članke o čehoslovačkom nar. prazniku i „Braći u Plznu“, a konačno i mnoge zanimljive vesti i beleške. Pretplata mu je 10 dinara godišnje, a članovi sokolskog društva Matica u Subotici primaju ga besplatno.

NOVA KNJIGA STEVANA ROCE

Brat Stevan Roca objavio je nedavno knjizicu „Za slobodu i jedinstvo“, u kojoj se nalaze „četiri dramske slike jugoslovenskog bola, ponosa i zahvalnosti“, a napisane su „u slavu 20-godišnjice oslobođenja“. Knjiga je posvećena „Stvaraocima Jugoslavije“, a kao motto, nosi reči Kralja Ujedinitelja Aleksandra: „Recite svima i svakome, da nas nikakve granice, ni podvojenost iz prošlosti, kao ni Dunav, ni Sava, ni Drina ne razdvajaju, već da nam uvek spajaju interese narodne i dušu nadodnu, u nerazdvojni celinu, Jugoslaviju, koju nikad niko razjediniti neće!“

Knjiga je štampana kod preduzeća „Novo Doba“, a nabavlja se kod samog autora, u Splitu.

Natečaj

Načelništvo Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije raspisuje natečaj za sastav prostih vežbi i vežbi sa spravama za članice, ženski naraštaj i žensku decu, za II svesokolski slet Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije u Beogradu, 1941 godine i to:

- 1) Proste vežbe za članice.
- 2) Vežbe za posebnu tačku članica, sa ili bez sprava.
- 3) Vežbe za ženski naraštaj, sa spravama ili bez sprava.
- 4) Vežbe za žensku decu, sa spravama ili bez sprava i to:
 - a) za decu do 10 godina (deca iz osnovne škole).
 - b) za decu od 10—14 godina (deca nižih razreda srednjih škola).

Vežbe pod 2) treba da budu teže od vežbi pod 1), budući da će u toj tački nastupiti odabrane vežbačice.

Vežbe treba da odgovaraju svima zahtevima fiziologije, lepote i ritma, a treba da traju 5—6 minuta.

Priložiti treba partituru za klavir. Vežbe treba da su u skladu sa muzikom.

Vežbe treba napisati mašinom i označiti geslom. Geslo i naslov autora treba priložiti vežbama u zasebnom zaptvorenom omotu.

U natečaju mogu učestvovati sve članice Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije.

Vežbe treba da su najkasnije 1 maja 1939 u Načelništvu Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije, Beograd, Prestolonaslednikov trg 34.

Načelništvo Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije